

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017

ΟΔΗΓΟΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΦΥΣΙΚΗ 4ωρο Τ.Σ. (47)

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ : 3 ΩΡΕΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2017

Οδηγός Διόρθωσης εξεταστικού δοκιμίου Φυσικής Παγκυπρίων εξετάσεων

Γενικές οδηγίες.

- Οι διορθωτές ακολουθούν τον οδηγό διόρθωσης και όχι τις προσωπικές τους απόψεις ή αντιλήψεις.
- Για κάθε σημείο που απαντά ο μαθητής βαθμολογείται με 1 μονάδα όπως φαίνεται στον οδηγό διόρθωσης. Δε δίνεται $\frac{1}{2}$ ή $\frac{1}{4}$ της μονάδας.
- Γίνεται διόρθωση με θετικό πνεύμα και ο μαθητής κερδίζει τη μονάδα για αυτό που έχει δείξει ότι ξέρει και δεν τιμωρείται για ότι έχει παραλείψει. Από την άλλη η διόρθωση δεν πρέπει να χαρακτηρίζεται από αδικαιολόγητη επιείκεια.

Οδηγίες για τη διόρθωση.

- Το αριθμητικό λάθος που τιμωρείται σε ένα μέρος ενός υποερωτήματος δεν επηρεάζει τη βαθμολογία στο υπόλοιπο υποερώτημα ή σε επόμενο υποερώτημα. Δυνατόν όμως να τιμωρείται η απάντηση σε επόμενο υποερώτημα, αν αυτή επηρεάζεται από το αρχικό λάθος. Αυτό θα καθορίζεται στον οδηγό διόρθωσης της συγκεκριμένης ερώτησης.
- Απουσία μονάδας μέτρησης σημαίνει ότι χάνεται η μονάδα στην τελική απάντηση, εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά. Δεν τιμωρείται δύο φορές για παράληψη μονάδας μέτρησης μέσα στην ίδια ερώτηση.
- Λάθος συμβολισμός στη μονάδα μέτρησης όπως j αντί J δεν τιμωρείται.
- Λάθος χρήση των σημαντικών ψηφίων θα τιμωρείται μόνο όταν καθορίζεται από τον οδηγό διόρθωσης.
- Η χρήση του τιμής $g = 10 \text{ m/s}^2$ αντί της τιμής που καθορίζεται στο τυπολόγιο, θα οδηγήσει σε λάθος αποτέλεσμα. Αν το αποτέλεσμα παίρνει 1 μονάδα τότε ο μαθητής τη χάνει.
- Σε μερικές περιπτώσεις, εκεί όπου καθορίζεται στον οδηγό, θα υπάρχουν συνέπειες στη βαθμολόγηση για την ευκρίνεια στη διατύπωση και στο σχεδιασμό γραφικών παραστάσεων και σχημάτων.

Οι πιο κάτω απαντήσεις είναι ενδεικτικές και δίνουν μόνο οδηγίες με βάση τις οποίες θα βαθμολογηθεί το γραπτό του μαθητή και η καθεμία δεν αποτελεί μοντέλο απάντησης. Πιθανόν, ορθές απαντήσεις των μαθητών να μην ταυτίζονται με αυτές του οδηγού.

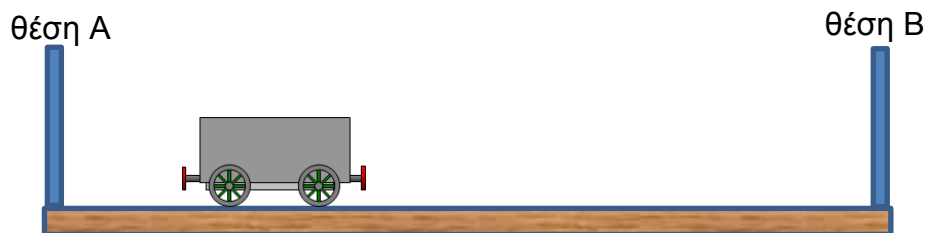
ΜΕΡΟΣ Α΄: Αποτελείται από 10 ερωτήσεις των 5 μονάδων η καθεμιά.

1. (α) Να γράψετε τον ορισμό της απλής αρμονικής ταλάντωσης.

(2 μονάδες)

Ορθός Ορισμός: Απλή αρμονική ταλάντωση είναι η περιοδική παλινδρομική κίνηση στην οποία η μετατόπιση από τη θέση ισορροπίας είναι ημιτονοειδής συνάρτηση του χρόνου.	2 μονάδες
--	-----------

(β) Το αμαξάκι του σχήματος πηγαινοέρχεται συνεχώς σε ευθεία γραμμή μεταξύ των θέσεων A και B με σταθερή κατά μέτρο ταχύτητα. Όταν το αμαξάκι κτυπά στα δύο τοιχώματα αναστρέφεται η πορεία του και μετά συνεχίζει να κινείται με σταθερή ταχύτητα.

i. Να αναφέρετε κατά πόσο η κίνηση του αμαξιού είναι απλή αρμονική ταλάντωση.

(1 μονάδα)

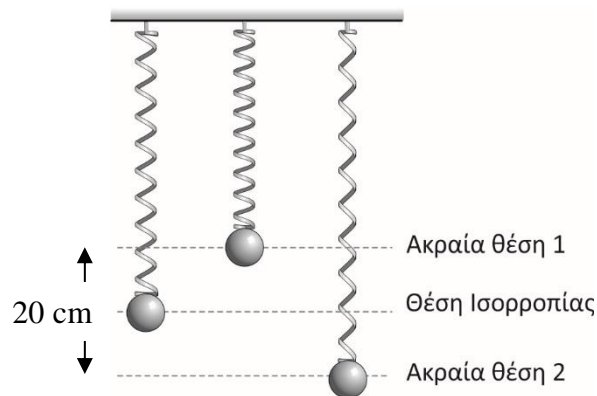
Δεν εκτελεί απλή αρμονική	1 μονάδα
---------------------------	----------

ii. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none">Το μέτρο της ταχύτητας του αμαξιού παραμένει σταθερό, σε αντίθεση με την απλή αρμονική ταλάντωση όπου η ταχύτητα είναι ημιτονοειδής/συνημιτονοειδής συνάρτηση του χρόνου.	1 μονάδα 1 μονάδα
---	----------------------

2. Στο σχήμα φαίνεται ένας ταλαντωτής ο οποίος εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση.

(α) Να προσδιορίσετε από το σχήμα το πλάτος της ταλάντωσης.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • $2y_0 = 20 \text{ cm.}$ • $y_0 = 10 \text{ cm.}$ 	1 μονάδα 1 μονάδα
---	----------------------

(β) Ο ταλαντωτής κινείται από την πάνω ακραία θέση 1 στην κάτω ακραία θέση 2 σε χρόνο 1,0 s. Να υπολογίσετε την περίοδο T της ταλάντωσης.

(2 μονάδες)

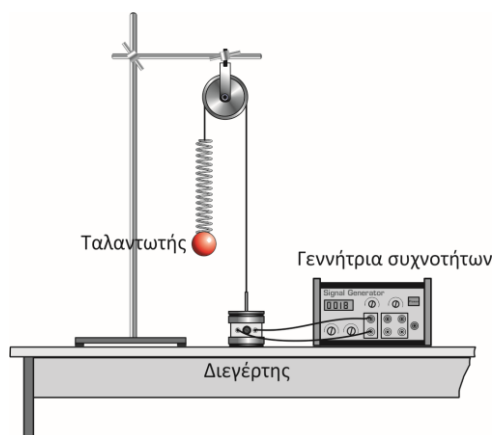
<ul style="list-style-type: none"> • $\Delta t = T/2 = 1,0 \text{ s.}$ • $T = 2 \text{ s.}$ 	1 μονάδα 1 μονάδα
---	----------------------

(γ) Να υπολογίσετε τη συχνότητα της ταλάντωσης.

(1 μονάδα)

<ul style="list-style-type: none"> • $f = 1/T = 1/(2 \text{ s}) \rightarrow f = 0,5 \text{ Hz.}$ 	1 μονάδα
--	----------

3. Ομάδα μαθητών κατασκεύασε την πιο κάτω πειραματική διάταξη για να διερευνήσει τις ταλαντώσεις μιας μεταλλικής σφαίρας που είναι αναρτημένη σε ελατήριο. Το πλάτος των δονήσεων που παράγονται από τον διεγέρτη είναι σταθερό.

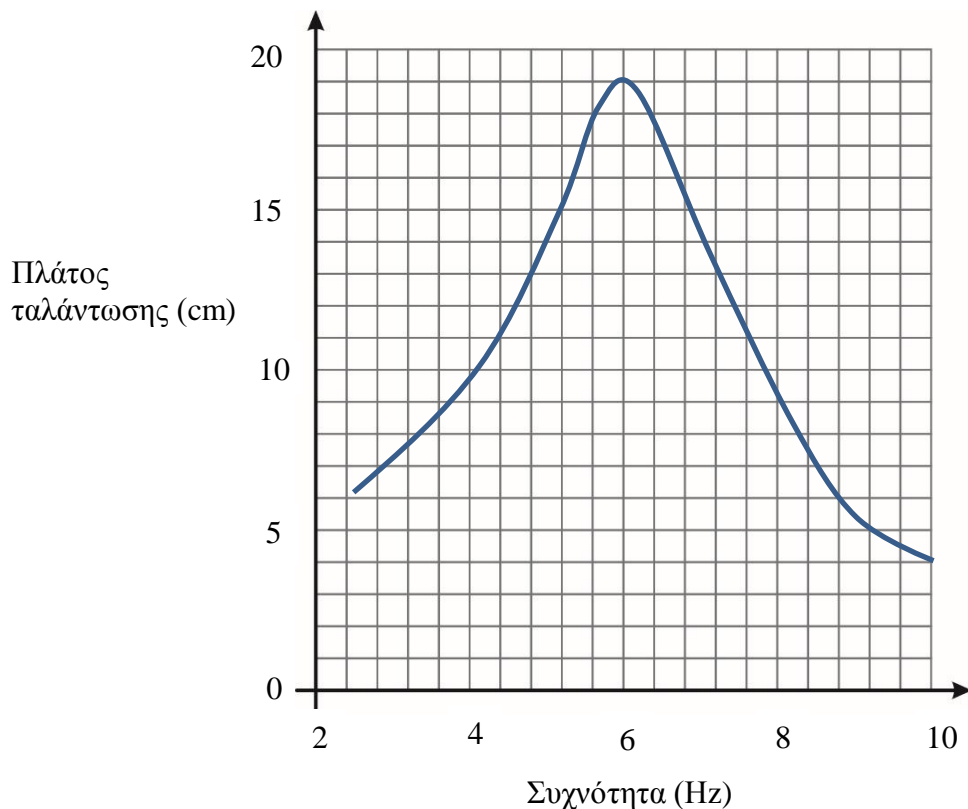

(α) Να αναφέρετε το είδος της ταλάντωσης που πραγματοποιείται με την πιο πάνω πειραματική διάταξη.

(1 μονάδα)

• Εξαναγκασμένη Ταλάντωση.	1 μονάδα

(β) Η πιο κάτω γραφική παράσταση δείχνει τη μεταβολή του πλάτους των ταλαντώσεων της σφαίρας σε σχέση με τη συχνότητα του διεγέρτη.

- i. Να ονομάσετε το φαινόμενο που συνδέεται με την πιο πάνω γραφική παράσταση.

(1 μονάδα)

• Συντονισμός.	1 μονάδα
----------------	----------

- ii. Να βρείτε τη συχνότητα της ταλάντωσης που θα πραγματοποιούσε ο ταλαντωτής αν ήταν απενεργοποιημένος ο διεγέρτης (ελεύθερη ταλάντωση).

(2 μονάδες)

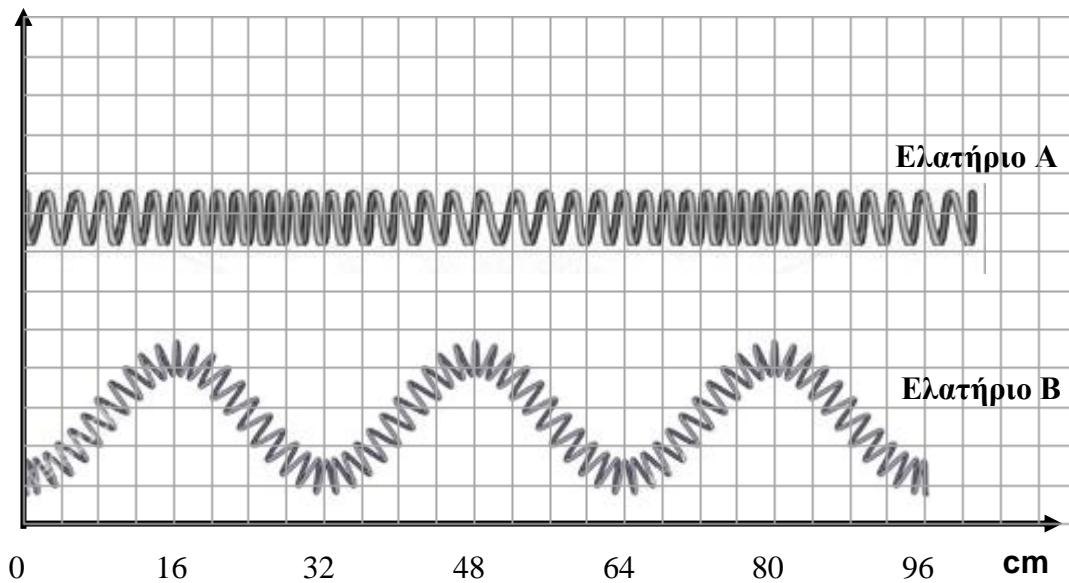
• Η ιδιοσυχνότητα του ελεύθερου ταλαντωτή ισούται με την συχνότητα του διεγέρτη στο φαινόμενο του συντονισμού, → $f = 6 \text{ Hz}$.	2 μονάδες
---	-----------

- (γ) Να γράψετε μία περίπτωση από την καθημερινή ζωή όπου εμφανίζεται το φαινόμενο που συνδέεται με την πιο πάνω γραφική παράσταση.

(1 μονάδα)

• Μία περίπτωση όπως π.χ ταλάντωση κτιρίων σε σεισμό, τρίξιμο των τζαμιών σε αυτοκίνητο για συγκεκριμένες στροφές της μηχανής, εξαναγκασμένη ταλάντωση γέφυρας λόγω βηματισμού ή λόγω του ανέμου, σπάσιμο ποτηριών ή τζαμιών με τον ήχο.	1 μονάδα
--	----------

4. Στο σχήμα φαίνονται οι φωτογραφίες δύο ελατηρίων. Στο ένα ελατήριο διαδίδεται ένα εγκάρσιο και στο άλλο ένα διάμηκες κύμα. Στη φωτογραφία σχεδιάστηκε κλίμακα για να φαίνονται οι οριζόντιες διαστάσεις.

- (α) Σε ποιο από τα δυο ελατήρια διαδίδεται το εγκάρσιο και σε ποιο το διάμηκες κύμα; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • Ελατήριο Α: Διάμηκες και Ελατήριο Β: Εγκάρσιο. 	1 μονάδα
<ul style="list-style-type: none"> • Στα εγκάρσια κύματα η διεύθυνση ταλάντωσης είναι κάθετη στη διεύθυνση διάδοσης ενώ στα διαμήκη παράλληλη ή στο εγκάρσιο έχουμε όρη και κοιλάδες και στο διάμηκες έχουμε πυκνώματα και αραιώματα. 	1 μονάδα

- (β) Να προσδιορίσετε το μήκος κύματος του εγκάρσιου κύματος.

(1 μονάδα)

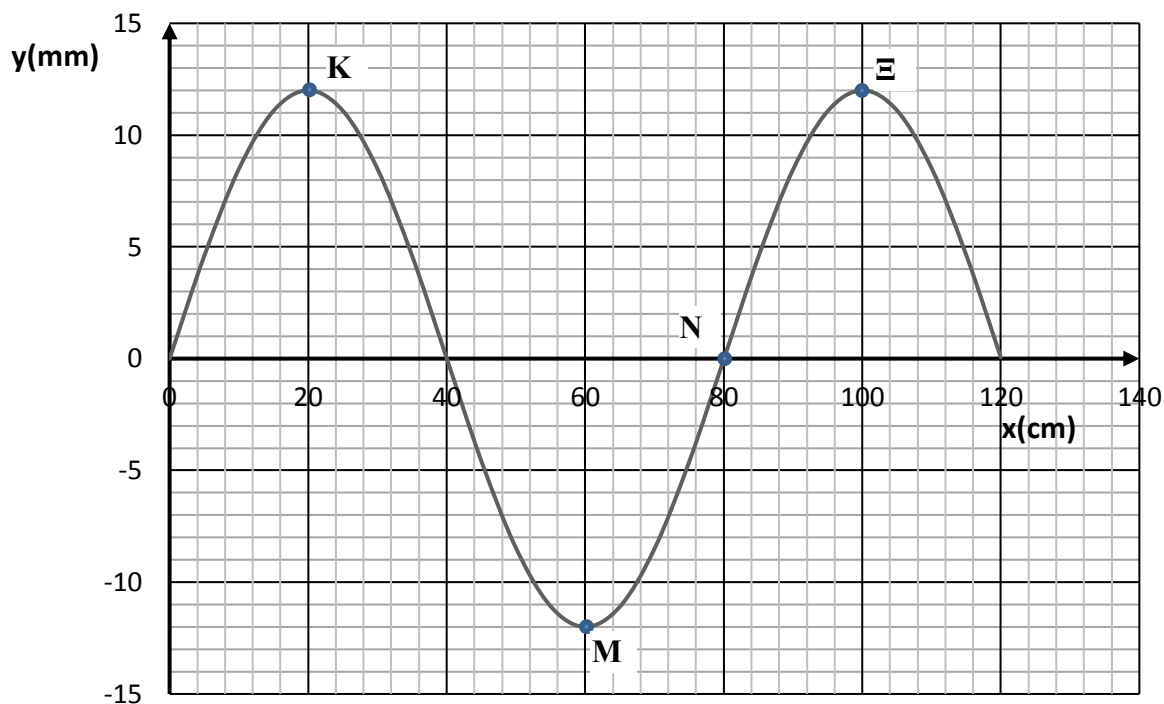
<ul style="list-style-type: none"> • $\lambda = 32 \text{ cm} = 0,32 \text{ m}$ 	1 μονάδα
---	----------

- (γ) Να υπολογίσετε την ταχύτητα διάδοσης του εγκάρσιου κύματος αν η συχνότητα του είναι 10 Hz.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • $u = \lambda f = (0,32 \text{ m})(10 \text{ Hz})$. 	1 μονάδα
<ul style="list-style-type: none"> • $u = 3,2 \text{ m/s}$. 	1 μονάδα

5. Ένα εγκάρσιο τρέχον κύμα διαδίδεται κατά μήκος τεντωμένης χορδής, από τα αριστερά προς τα δεξιά. Στο πιο κάτω διάγραμμα φαίνεται η μορφή τμήματος της χορδής σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή (στιγμιότυπο).

(α) Χρησιμοποιώντας το διάγραμμα να προσδιορίσετε:

- i. το πλάτος του κύματος
- ii. δύο από τα σημεία K, M, N και Ξ που έχουν διαφορά φάσης 2π rad (360°)
- iii. δύο από τα σημεία K, M, N και Ξ που έχουν διαφορά φάσης π rad (180°).

(3 μονάδες)

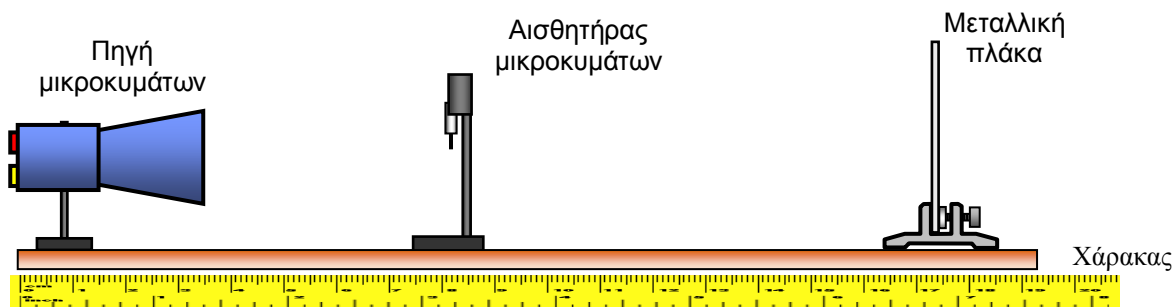
• $y_0 = 12$ mm.	1 μονάδα
• Τα σημεία K και Ξ.	1 μονάδα
• Τα σημεία K και M ή τα σημεία M και Ξ.	1 μονάδα

(β) Να υπολογίσετε την απόσταση Δx μεταξύ δύο σημείων του κύματος που η διαφορά φάσης τους είναι $\pi/2$ rad (90°).

(2 μονάδες)

• $\Delta\varphi = \frac{2\pi \Delta x}{\lambda} \rightarrow \frac{\pi}{2} = \frac{2\pi \Delta x}{80 \text{ cm}}$.	1 μονάδα
• $\Delta x = 20$ cm.	1 μονάδα

6. Η πιο κάτω πειραματική διάταξη χρησιμοποιείται στο εργαστήριο για τον υπολογισμό της συχνότητας των μικροκυμάτων.

(α) Να αναφέρετε πώς δημιουργείται στάσιμο κύμα στην πιο πάνω πειραματική διάταξη.

(1 μονάδα)

<ul style="list-style-type: none"> • Το προσπίπτον κύμα από την πηγή συμβάλει με το ανακλώμενο στη μεταλλική πλάκα με αποτέλεσμα να δημιουργείται στάσιμο κύμα. 	1 μονάδα
--	----------

(β) Να περιγράψετε τη διαδικασία που θα ακολουθήσετε χρησιμοποιώντας την πειραματική διάταξη για να υπολογίσετε τη συχνότητα των μικροκυμάτων που εκπέμπονται από την πηγή.

(4 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπίζονται σημεία που παρουσιάζονται μέγιστα ή ελάχιστα με τη χρήση του αισθητήρα κατά τη μετακίνηση του στην ευθεία. 	1 μονάδα
<ul style="list-style-type: none"> • Μετρείται η απόσταση μεταξύ αριθμού n μεγίστων ή ελαχίστων. 	1 μονάδα
<ul style="list-style-type: none"> • Η απόσταση αντιστοιχεί σε $(n-1) \lambda/2$ με αποτέλεσμα να υπολογιστεί το μήκος κύματος. 	1 μονάδα
<ul style="list-style-type: none"> • Η ταχύτητα διάδοσης των μικροκυμάτων είναι 3×10^8 m/s. Με τη σχέση $c = \lambda f$ υπολογίζεται η συχνότητα των μικροκυμάτων. 	1 μονάδα

7. (α) Να διατυπώσετε τον κανόνα του Lenz.

(2 μονάδες)

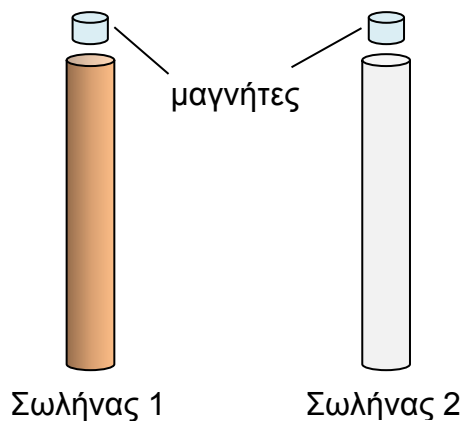
<ul style="list-style-type: none">• Ορθή διατύπωση: Η φορά του επαγωγικού ρεύματος σε ένα κύκλωμα είναι τέτοια που να αντιτίθεται στην αιτία που το προκαλεί.	2 μονάδες
---	-----------

(β) Δύο ίδιοι μαγνήτες αφήνονται να πέσουν σε δύο κατακόρυφους κυλινδρικούς σωλήνες. Ο ένας σωλήνας είναι χάλκινος (Σωλήνας 1) και ο άλλος πλαστικός (Σωλήνας 2). Παρατηρείται ότι ο ένας μαγνήτης καθυστερεί έναντι του άλλου να φτάσει στο κάτω άκρο του σωλήνα.

i. Να αναφέρετε σε ποιο σωλήνα καθυστερεί ο μαγνήτης να φτάσει στο κάτω άκρο.

(1 μονάδα)

<ul style="list-style-type: none">• Στον χάλκινο σωλήνα.	1 μονάδα
--	----------

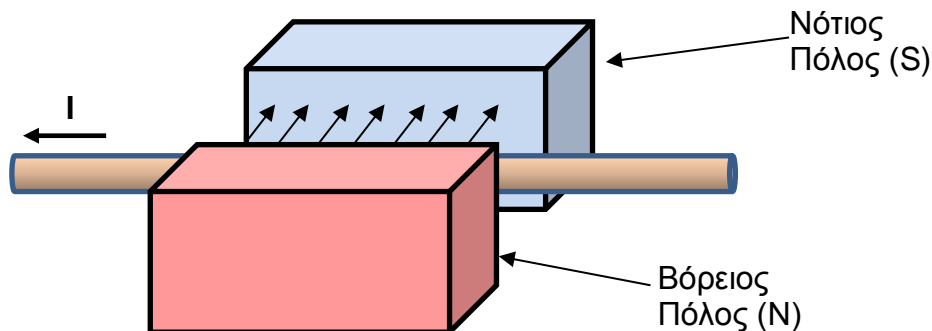

ii. Να εξηγήσετε γιατί ο ένας μαγνήτης καθυστερεί έναντι του άλλου να φτάσει στο κάτω άκρο του σωλήνα.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none">• Στον χάλκινο εμφανίζονται επαγωγικά ρεύματα ενώ στον πλαστικό όχι.• Με βάση τον κανόνα Lenz, ο μαγνήτης που αφήνεται στον χάλκινο σωλήνα δέχεται δύναμη αντίθετης της κίνησης ενώ ο μαγνήτης που αφήνεται στον πλαστικό σωλήνα εκτελεί ελεύθερη πτώση.	1 μονάδα 1 μονάδα
---	--------------------------

8. Στο σχήμα φαίνεται ένας οριζόντιος ρευματοφόρος αγωγός ο οποίος βρίσκεται μέσα σε ομογενές μαγνητικό πεδίο. Ο αγωγός είναι κάθετος στο μαγνητικό πεδίο.

(α) Να επιλέξετε, από τις πιο κάτω, την ορθή κατεύθυνση της δύναμης Laplace που ασκείται στον αγωγό.

1. Από τον βόρειο πόλο προς το νότιο.
2. Από τον νότιο πόλο προς το βόρειο.
3. Κατακόρυφα προς τα κάτω.
4. Κατακόρυφα προς τα πάνω.

(1 μονάδα)

• Ορθή κατεύθυνση η 3 (κατακόρυφα προς τα κάτω).	1 μονάδα
--	----------

(β) Το μήκος του αγωγού που βρίσκεται μέσα στο μαγνητικό πεδίο είναι 0,1 m. Ο αγωγός διαρρέεται από ηλεκτρικό ρεύμα έντασης 5 A. Η μαγνητική επαγωγή του πεδίου είναι 1 mT (0,001 T). Να υπολογίσετε το μέτρο της δύναμης Laplace.

(2 μονάδες)

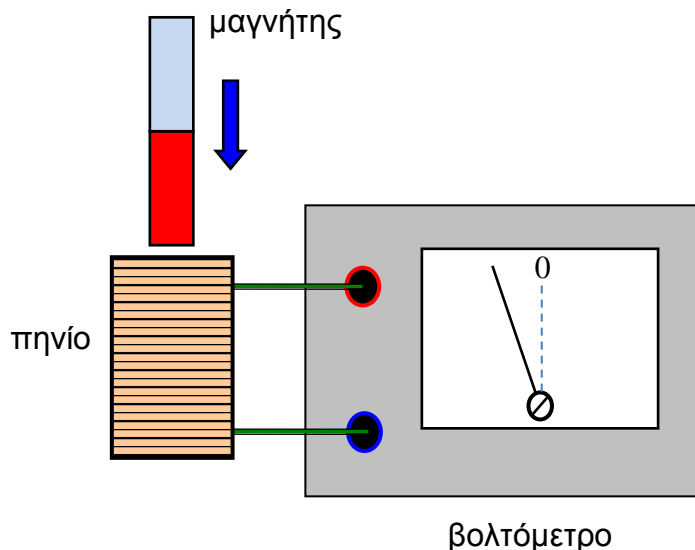
<ul style="list-style-type: none"> • Ορθή αντικατάσταση. • Ορθό αποτέλεσμα. Παράδειγμα • $F = BI\ell \rightarrow F = (0,001 \text{ T})(5 \text{ A})(0,1 \text{ m})$ • $F = 5 \times 10^{-4} \text{ N}$. 	1 μονάδα 1 μονάδα
---	----------------------

(γ) Η φορά του ηλεκτρικού ρεύματος αντιστρέφεται και η τιμή της έντασής του διπλασιάζεται. Να εξηγήσετε πως θα μεταβληθεί η δύναμη Laplace (μέτρο και κατεύθυνση).

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • Αντιστρέφεται η φορά της δύναμης Laplace. • Διπλασιάζεται το μέτρο της δύναμης Laplace. 	1 μονάδα 1 μονάδα
--	----------------------

9. Μια ομάδα μαθητών μελετά φαινόμενα ηλεκτρομαγνητισμού στο εργαστήριο της Φυσικής. Έχει στη διάθεση της πηνία, ραβδόμορφους μαγνήτες, βολτόμετρα υψηλής ευαισθησίας (γαλβανόμετρα) και καλώδια. Με τη διάταξη του πιο κάτω σχήματος παρατηρείται ότι ο δείκτης του βολτομέτρου αποκλίνει από την κατακόρυφη θέση (θέση μηδέν) κατά τη διάρκεια που εισάγεται ο μαγνήτης στο πηνίο.

(α) Να εξηγήσετε αυτή την παρατήρηση.

(2 μονάδες)

• Προκαλείται μεταβολή της μαγνητικής ροής που διέρχεται από το πηνίο.	1 μονάδα
• Εμφανίζεται επαγωγική τάση στα άκρα του πηνίου.	1 μονάδα

(β) Να αναφέρετε τι θα παρατηρηθεί στον δείκτη του βολτομέτρου όταν ο μαγνήτης παραμείνει ακίνητος μέσα στο πηνίο.

(1 μονάδα)

• Ο δείκτης δεν αποκλίνει, μένει ακίνητος στο μηδέν.	1 μονάδα
--	----------

(γ) Να αναφέρετε δύο τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να παρατηρηθεί στο πείραμα μεγαλύτερη απόκλιση του δείκτη.

(2 μονάδες)

Δύο τρόπους από τους παρακάτω:	1 μονάδα
• Χρήση πηνίου με μεγαλύτερο αριθμό σπειρών.	1 μονάδα
• Χρήση πιο ισχυρού μαγνήτη.	1 μονάδα
• Πιο γρήγορη κίνηση του μαγνήτη προς το πηνίο.	1 μονάδα

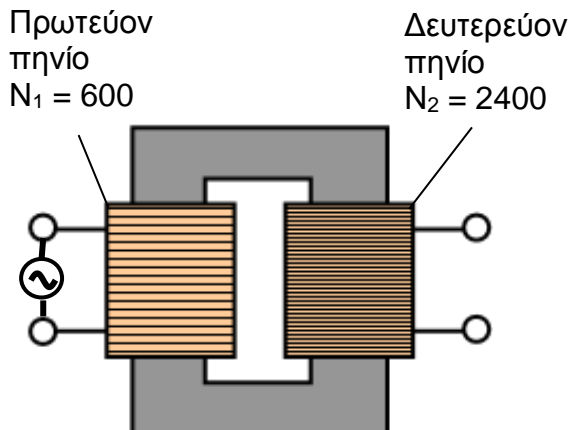
10. (α) Να ορίσετε το φαινόμενο της αμοιβαίας επαγωγής.

(2 μονάδες)

Ορθός ορισμός: Αμοιβαία επαγωγή είναι το φαινόμενο κατά το οποίο εμφανίζεται επαγωγική τάση στα άκρα κυκλώματος λόγω της μεταβολής της μαγνητικής ροής σε ένα γειτονικό κύκλωμα.
--

2 μονάδες

(β) Στο πιο κάτω σχήμα φαίνεται ένας μετασχηματιστής.

Να αναφέρετε αν αυτός ο μετασχηματιστής ανυψώνει ή υποβιβάζει την τάση.

(1 μονάδα)

• Ανυψώνει την τάση.

1 μονάδα

(γ) Να εξηγήσετε τον ρόλο των μετασχηματιστών στις γραμμές μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.

(2 μονάδες)

• Ανύψωση της τάσης για μείωση των απωλειών ενέργειας στις γραμμές μεταφοράς.• Υποβιβασμός της τάσης για οικιακή ή βιομηχανική χρήση.

1 μονάδα

1 μονάδα

ΜΕΡΟΣ Β΄: Αποτελείται από 5 ερωτήσεις των 10 μονάδων η καθεμιά.

11. Μια ομάδα μαθητών χρησιμοποίησε απλό εκκρεμές για να υπολογίσει την επιτάχυνση της βαρύτητας. Για συγκεκριμένο μήκος ℓ του εκκρεμούς οι μαθητές μέτρησαν τον χρόνο δέκα περιόδων (10T) της ταλάντωσής του. Επανέλαβαν το πείραμα για διαφορετικά μήκη του εκκρεμούς. Στον πιο κάτω πίνακα φαίνονται οι μετρήσεις των μαθητών.

(α) Να αντιγράψετε τις δύο τελευταίες στήλες του πίνακα στο τετράδιο απαντήσεών σας και να τις συμπληρώσετε με βάση τις πειραματικές μετρήσεις των μαθητών.

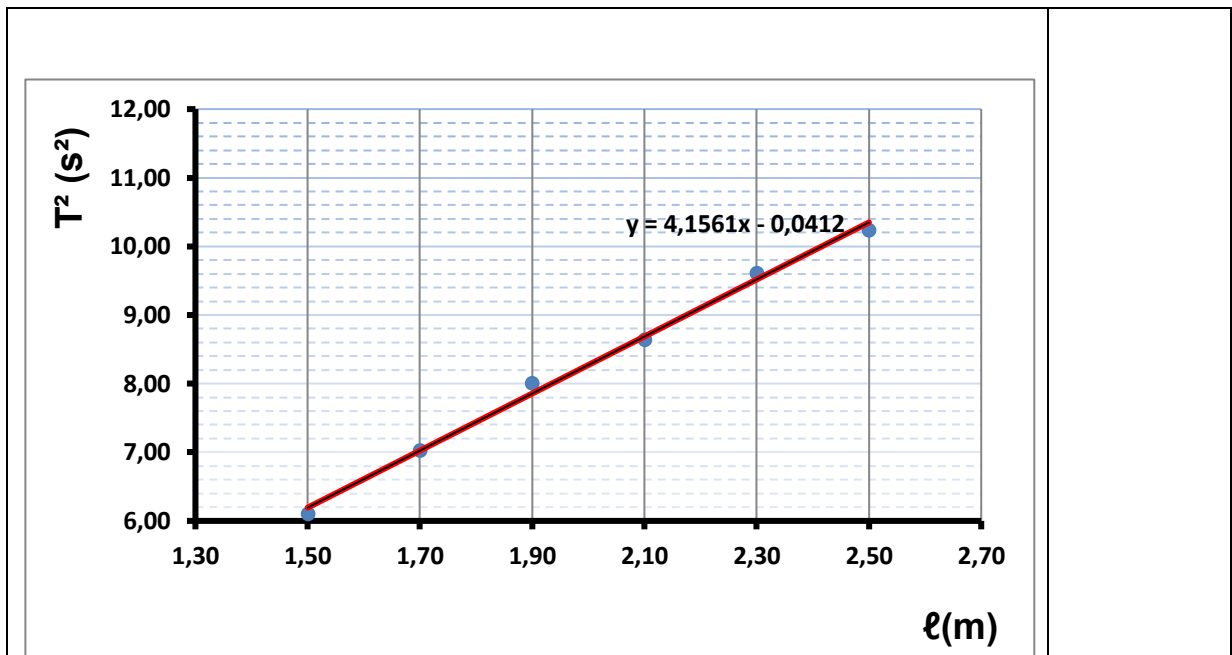
(2 μονάδες)

A/A	Μήκος εκκρεμούς ℓ (m)	Χρόνος 10 ταλαντώσεων 10T (s)	Χρόνος μιας περιόδου T (s)	Το τετράγωνο της περιόδου T^2 (s^2)
1	1,5	24,7	2,47	6,10
2	1,7	26,5	2,65	7,02
3	1,9	28,3	2,83	8,01
4	2,1	29,4	2,94	8,64
5	2,3	31,0	3,10	9,61
6	2,5	32,0	3,20	10,2

(β) Να χαράξετε στο τετραγωνισμένο χαρτί, στο τετράδιο απαντήσεων, τη γραφική παράσταση του τετραγώνου της περιόδου σε συνάρτηση με το μήκος του εκκρεμούς, $T^2 = f(\ell)$.

(4 μονάδες)

• Ορθή ονομασία αξόνων – Μονάδες φυσικών μεγεθών.	1 μονάδα
• Ορθή βαθμολόγηση των αξόνων.	1 μονάδα
• Ορθή τοποθέτηση σημείων.	1 μονάδα
• Ορθή χάραξη ιδανικής ευθείας.	1 μονάδα

(γ) Να υπολογίσετε την κλίση της ευθείας που προκύπτει από τη γραφική παράσταση $T^2 = f(l)$.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • Ορθή επιλογή σημείων από τη γραφική παράσταση. • Ορθό αποτέλεσμα κλίσης. <p>Παράδειγμα κλίση $= (\Delta T^2 / \Delta l) = (10,3 - 7,00) s^2 / (2,50 - 1,70) m$ κλίση $= 4,13 s^2/m$ (Δεκτά αποτελέσματα από $3,93 s^2/m$ μέχρι $4,33 s^2/m$).</p>	<p>1 μονάδα 1 μονάδα</p>
--	------------------------------

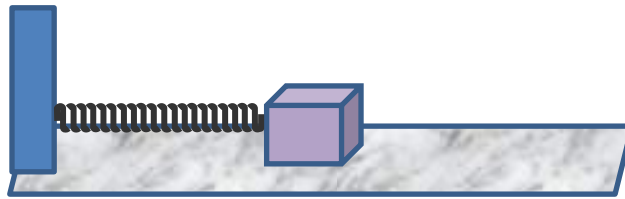
(δ) Από την κλίση της ευθείας να υπολογίσετε την επιτάχυνση της βαρύτητας.

(Δίνεται η σχέση $T^2 = \frac{4\pi^2}{g} l$)

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • Εξίσωση της κλίσης με $4\pi^2/g$. • Ορθό αποτέλεσμα. <p>Παράδειγμα $g = 4\pi^2 / \text{κλίση} \rightarrow g = 4\pi^2 / (4,13 s^2/m)$ $g = 9,55 m/s^2$ (Δεκτά αποτελέσματα από $9,11 m/s^2$ μέχρι $10,04 m/s^2$).</p>	<p>1 μονάδα 1 μονάδα</p>
--	------------------------------

12. (α) Σώμα μάζας m , στερεώνεται σε αβαρές ελατήριο και εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση σε οριζόντιο και λείο επίπεδο όπως φαίνεται στο πιο κάτω σχήμα. Η συχνότητα της ταλάντωσης είναι $0,65 \text{ Hz}$ και η σταθερά του ελατηρίου είναι 25 N/m .

- i. Να δείξετε ότι η τιμή της μάζας m είναι περίπου $1,50 \text{ kg}$.

(3 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> Χρήση κατάλληλης σχέσης. Ορθή αντικατάσταση. Ορθό αποτέλεσμα. 	<p>1 μονάδα 1 μονάδα 1 μονάδα</p>
<p>Παράδειγμα</p> <ul style="list-style-type: none"> $D = m\omega^2 \rightarrow D = m (2\pi f)^2$. $25 \text{ N/m} = m (2\pi 0,65 \text{ Hz})^2$. $m = 1,499 \text{ kg} \approx 1,50 \text{ kg}$. 	

- ii. Η μέγιστη κινητική ενέργεια ταλάντωσης του σώματος είναι $2,15 \text{ J}$. Να υπολογίσετε τη μέγιστη ταχύτητα ταλάντωσης του σώματος.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> Ορθός τύπος- Ορθή αντικατάσταση Ορθό αποτέλεσμα 	<p>1 μονάδα 1 μονάδα</p>
<p>Παράδειγμα</p> <ul style="list-style-type: none"> $E_{\text{κιν}} = \frac{1}{2} m u^2$ $2,15 \text{ J} = \frac{1}{2} (1,50 \text{ kg})(u)^2$ $u = 1,69 \text{ m/s}$ 	

- (3 Να προσδιορίσετε τη μέγιστη δυναμική ενέργεια της ταλάντωσης.

(1 μονάδα)

<ul style="list-style-type: none"> $E_{\text{δυν.μ}} = E_{\text{κιν.μ}} = 2,15 \text{ J}$ 	<p>1 μονάδα</p>
---	-----------------

- (4 Να υπολογίσετε το πλάτος (μέγιστη μετατόπιση) της ταλάντωσης.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> Ορθή αντικατάσταση Ορθό αποτέλεσμα 	<p>1 μονάδα 1 μονάδα</p>
<p>Παράδειγμα</p> <ul style="list-style-type: none"> $E_{\text{κιν}} = \frac{1}{2} D y_0^2 \rightarrow 2,15 \text{ J} = \frac{1}{2} (25 \text{ N/m}) (y_0)^2$ $y_0 = 0,41 \text{ m}$ 	

(β) Να εξηγήσετε σε συντομία γιατί αν σπρώχναμε περιοδικά το σώμα με σταθερή συχνότητα 0,65 Hz θα οδηγούσε σε ταλαντώσεις μεγάλου πλάτους.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • Η ταλάντωση είναι εξαναγκασμένη με συχνότητα ίση με την ιδιοσυχνότητα. 	1 μονάδα
<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάζεται φαινόμενο συντονισμού 	1 μονάδα

13. Η εξίσωση ενός τρέχοντος κύματος είναι:

$$y = 4 \eta\mu 2\pi \left(\frac{t}{4} - \frac{x}{6} \right)$$

Οι μονάδες μέτρησης των φυσικών μεγεθών είναι σε s και cm.

(α) Να προσδιορίσετε:

- i. το πλάτος του κύματος
- ii. την περίοδο του κύματος
- iii. το μήκος κύματος.

(3 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • $y_0 = 4 \text{ cm}$. • $T = 4 \text{ s}$. • $\lambda = 6 \text{ cm}$. 	1 μονάδα 1 μονάδα 1 μονάδα
---	----------------------------------

(β) Να υπολογίσετε τη συχνότητα του κύματος.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • Ορθή αντικατάσταση. • Ορθό αποτέλεσμα. <p>Παράδειγμα</p> <ul style="list-style-type: none"> • $f = 1/T \rightarrow f = 1/(4 \text{ s})$. • $f = 0,25 \text{ Hz}$. 	1 μονάδα 1 μονάδα
--	----------------------

(γ) Να υπολογίσετε την ταχύτητα διάδοσης του κύματος.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • Ορθή αντικατάσταση. • Ορθό αποτέλεσμα. <p>Παράδειγμα</p> <ul style="list-style-type: none"> • $u = \lambda/T \rightarrow u = (6 \text{ cm}) / (4 \text{ s})$. • $u = 1,5 \text{ cm/s} = 1,5 \times 10^{-2} \text{ m/s}$. 	1 μονάδα 1 μονάδα
---	----------------------

(δ) Το κύμα αρχίζει να διαδίδεται τη χρονική στιγμή $t = 0 \text{ s}$. Να σχεδιάσετε το στιγμιότυπο του κύματος τη χρονική στιγμή $t = 1,5 T$.

(3 μονάδες)

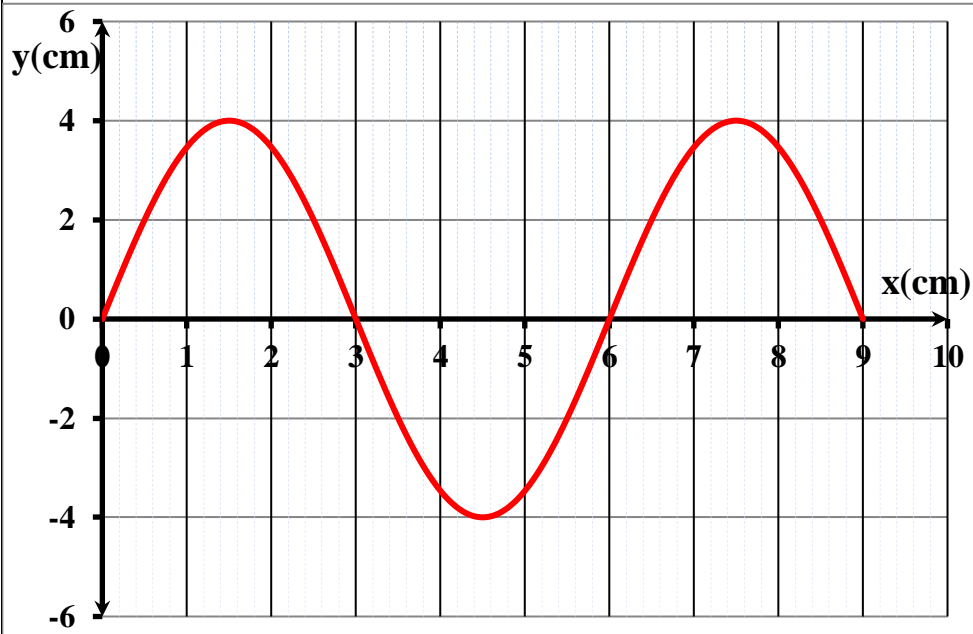
- Ορθή βαθμονόμηση αξόνων – Φυσικά μεγέθη στους άξονες – Μονάδες Μέτρησης
- Χαρακτηριστικές τιμές (πλάτος – σημείο που φτάνει το κύμα)
- Ορθή μορφή

1 μονάδα

1 μονάδα

Παράδειγμα

1 μονάδα

14. (α) Να ορίσετε το φαινόμενο της συμβολής των κυμάτων.

(2 μονάδες)

Ορθή διατύπωση: Συμβολή είναι το φαινόμενο της συνάντησης δύο ή περισσότερων κυμάτων της ίδιας φύσης στο ίδιο ελαστικό μέσο.	2 μονάδες
--	-----------

(β) Να αναφέρετε τη συνθήκη ενισχυτικής συμβολής.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none">Ενισχυτική συμβολή παρατηρείται σε ένα σημείο του ελαστικού μέσου όταν ή διαφορά των αποστάσεων του σημείου από τις δύο πηγές είναι ακέραιο πολλαπλάσιο του μήκους κύματος. ή $\Delta x = k\lambda$ $k = 0,1,2,3 \dots$	2 μονάδες
---	-----------

(γ) Δύο ηχεία τοποθετούνται σε απόσταση 2,0 m μεταξύ τους προσανατολισμένα στην ίδια πλευρά, στο μέσο μιας μεγάλης και ήσυχης αίθουσας. Συνδέονται με γεννήτρια συχνοτήτων και εκπέμπουν ήχο της ίδιας συχνότητας και φάσης όπως φαίνεται στο πιο κάτω σχήμα.

Ένας μαθητής περπατά αργά κατά μήκος της ευθείας AB και ακούει την ένταση του ήχου να αυξομειώνεται. Να εξηγήσετε γιατί ακούει αυξομειώσεις του ήχου.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none">Παρατηρείται το φαινόμενο της συμβολής.Ο μαθητής διέρχεται από σημεία των υπερβολών ενίσχυσης και απόσβεσης με αποτέλεσμα να ακούει αυξημένη και μειωμένη ένταση του ήχου αντίστοιχα.	1 μονάδα 1 μονάδα
--	----------------------

(δ) Ο μαθητής σταματά σε ένα σημείο όπου η ένταση του ήχου έχει την ελάχιστη τιμή της. Ο καθηγητής τότε αποσυνδέει ένα από τα ηχεία οπότε ο μαθητής ακούει έντονο ήχο. Να εξηγήσετε γιατί συμβαίνει αυτό.

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none">• Δεν παρατηρείται πλέον το φαινόμενο της συμβολής απόσβεσης.• Τρέχον κύμα φτάνει στο αυτί του μαθητή από τη μια πηγή με αποτέλεσμα η ένταση του ήχου να αυξηθεί.	1 μονάδα 1 μονάδα
--	----------------------

(ε) Το αποσυνδεδεμένο καλώδιο επανασυνδέεται αλλά με τρόπο ώστε τα ηχεία να είναι πηγές ήχου σε αντίθεση φάσης. Τι διαφορές θα παρατηρήσει ο μαθητής εάν επαναλάβει το περπάτημα του όπως στο ερώτημα (γ).

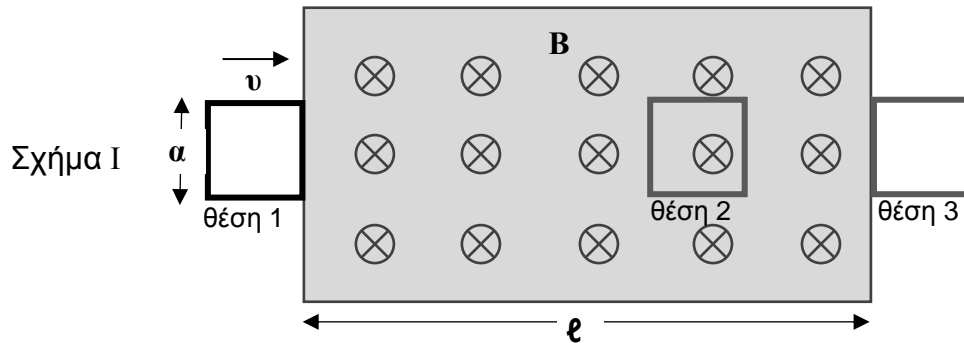
(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none">• Παρατηρείται το φαινόμενο της συμβολής, στα σημεία ενισχυτικής συμβολής παρατηρούνται τώρα σημεία συμβολής απόσβεσης και αντίθετα.	1 μονάδα 1 μονάδα
--	----------------------

15. (α) Να διατυπώσετε το νόμο της ηλεκτρομαγνητικής επαγωγής (νόμος Faraday). (2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> Ορθή διατύπωση: Η επαγωγική τάση σε ένα κύκλωμα είναι ανάλογη του ρυθμού μεταβολής της μαγνητικής ροής που περνά από το κύκλωμα. 	2 μονάδες
--	-----------

(β) Ένα τετράγωνο χάλκινο πλαίσιο πλευράς a κινείται με σταθερή ταχύτητα μέσα σε ομογενές μαγνητικό πεδίο από τη θέση 1 προς τη θέση 3 όπως φαίνεται στο σχήμα I, όπου $\ell = 6a$.

- i. Να εξηγήσετε γιατί δεν παρατηρείται επαγωγική τάση στο πλαίσιο όταν αυτό βρίσκεται στις θέσεις 1, 2 και 3.

(2 μονάδες)

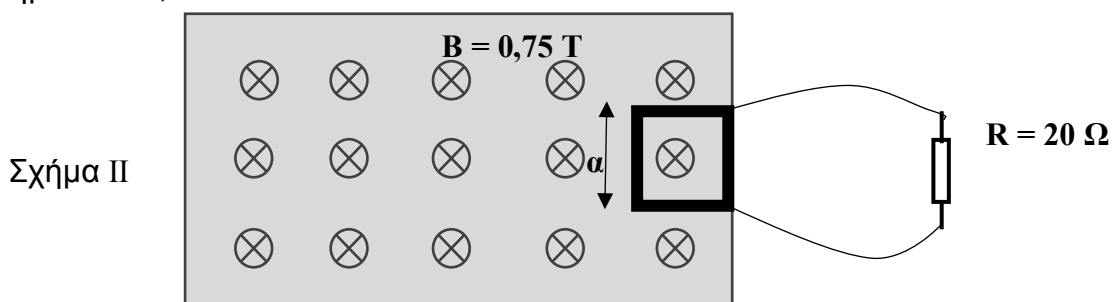
<ul style="list-style-type: none"> Δεν εμφανίζεται επαγωγική τάση γιατί δεν μεταβάλλεται η μαγνητική ροή. 	2 μονάδες
--	-----------

- ii. Να σχεδιάσετε τη μορφή της γραφικής παράστασης της επαγωγικής τάσης σε σχέση με το χρόνο που αναπτύσσεται στο πλαίσιο καθώς κινείται από τη θέση 1 προς τη θέση 3.

(3 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> Ορθή μορφή της γραφικής παράστασης για κάθε τμήμα. 	3 μονάδες
--	-----------

(γ) Ένα τετράγωνο πηνίο με 300 σπείρες και πλευράς $a = 0,12 \text{ m}$ τοποθετείται σε ομογενές μαγνητικό πεδίο μαγνητικής επαγωγής $0,75 \text{ T}$. Το πηνίο έχει αμελητέα αντίσταση και συνδέεται με ωμικό αντιστάτη αντίστασης 20Ω , όπως φαίνεται στο σχήμα II. Για να εξέλθει το πηνίο πλήρως από το μαγνητικό πεδίο απαιτείται χρονικό διάστημα $\Delta t = 0,27 \text{ s}$.

Για το πιο πάνω χρονικό διάστημα να υπολογίσετε:

- i. τη μέση τιμή της επαγωγικής τάσης που αναπτύσσεται στο πηνίο

(2 μονάδες)

<ul style="list-style-type: none"> • Ορθή αντικατάσταση • Ορθό αποτέλεσμα <p>Παράδειγμα</p> <ul style="list-style-type: none"> • $E = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \rightarrow E = 300 \frac{(0,75 \text{ T})(0,0144 \text{ m}^2)}{0,27 \text{ s}}$ • $E = 12 \text{ V}$ 	<p>1 μονάδα</p> <p>1 μονάδα</p>
--	---------------------------------

- ii. τη μέση τιμή του επαγωγικού ρεύματος που διαρρέει την αντίσταση R.

(1 μονάδα)

<ul style="list-style-type: none"> • Ορθή αντικατάσταση - Ορθό αποτέλεσμα <p>Παράδειγμα</p> <ul style="list-style-type: none"> • $I_{\varepsilon\pi} = \frac{E_{\varepsilon\pi}}{R} \rightarrow I_{\varepsilon\pi} = \frac{12 \text{ V}}{20 \Omega} \rightarrow I_{\varepsilon\pi} = 0,6 \text{ A}$ 	<p>1 μονάδα</p>
--	-----------------